

Nr 96.

Av herr **Siljeström**, *angående viss ändring av 13 § lagen om förenings- och förhandlingsrätt.*

Under de år, som lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt varit gällande, har densamma i stort sett väl fyllt sin uppgift. Emellertid har det visat sig, att lagen på grund av innehållet i 13 § i ett särskilt för arbetstagarparten betydelsefullt avseende kommit att förfela sitt syftemål. Härmed åsyftas den bristande möjligheten att få till skiljenämnd hänskjuten frågan om avskedande av arbetstagare.

I § 13 i lagen stadgas, att om parternas vid förhandling inför opartisk ordförande avgivna förslag icke kunna sammanjämkas, må ordföranden uppmana parterna att lämna en eller flera personer uppdrag att såsom skiljemän avgöra förhandlingsfrågan med utfästelse, att parterna skola ställa sig avgörande till efter rättelse, samt att i händelse ordförandens uppmaning i sistnämnda syfte icke efterkommes av parterna, ordföranden, *därest han icke finner frågan vara av beskaffenhet att höra under domstol*, skall på begäran av endera parten hos socialstyrelsen hemställa om utseende av skiljenämnd för avgivande av förslag till förhandlingsfrågans lösning.

Innebörden av bestämmelsen, att en fråga är av beskaffenhet att höra under domstol, är ju den, att frågan utgör en rättstvist, d. v. s. en fråga om tolkning och tillämpning av gällande avtal, i motsats mot en intressetvist, d. v. s. en fråga om reglerande av sådana förhållanden, beträffande vilka intet avtal finnes. Då ett anställningsförhållande alltid anses förutsätta ett avtal, muntligt eller skriftligt, lösligt eller mer detaljerat utformat, har nyssnämnda stadgande i praxis lett därtill, att den opartiske ordföranden vägrar villfara parts begäran om hemställan om utseende av skiljenämnd för avgivande av förslag till lösning av förhandlingsfråga rörande avskedande av anställd personal. Följden av denna praxis har också blivit, att de för arbetstagarparten så viktiga frågorna om avskedande i ej obetydlig utsträckning kommit att undandragas förhandlingar enligt förevarande lag. Man har nämligen ansett, och det med rätta, att en förhandling, som icke såsom yttersta medel kan leda till handläggning inför skiljenämnd, i regel är ganska meningslös.

Nu angivna förhållande är emellertid beklagligt. Det ligger nämligen i sakens natur, att frågor om arbetstagaresh avskedande mången gång äro av den ömtåliga natur, att de bättre lämpa sig för förhandling inför opartisk ordförande och skiljenämnd än inför domstol. Som regel drager sig också en anställd för att med hänsyn till förhållandena draga en dylik sak inför rätta. Därtill kommer också, att det ofta i dessa fall ligger så till, att den formella rättens bud, som för en

Bihang till riksdagens protokoll 1944. 3 saml. Nr 96—105.

domstol måste framstå såsom ett rättesnöre, leda till ett avgörande, som ur allmän synpunkt kan förefalla mindre tilltalande. Men just i sådana fall finns det stort utrymme för en opartisk ordförande och en skiljenämnd att förmå parterna att ena sig om en mindre formalistisk lösning.

Under åberopande av nu påpekade förhållanden får jag anhålla,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådant förtydligande av stadgandet i 13 § lagen den 11 september 1936 om förenings- och förhandlingsrätt att frågor om avskedande, även om de äro av beskaffenhet att höra under domstol, må på begäran av endera parten överlämnas till skiljenämnd.

Stockholm den 20 januari 1944.

Gösta Siljeström.